

3. ISKORIŠTAVANJE

Stigli ste na određite. Odjednom vas počinju prisiljavati da radite nešto što ne želite ili da radite u lošim uvjetima. Oduzimaju vam osobne isprave i počinju vas tretirati kao robu, a mogu vas i prodati nekome za novac. Ograničavaju vam slobodu, kontroliraju vas i unaprijed upozoravaju da ne pokušavate pobjeći jer vam nitko ne može pomoći. Na vas se vrši pritisak i raznim sredstvima se pokušava slomiti vaš otpor.

Kako znati da ste žrtva trgovanja ljudima?

Netko vas **PRISILJAVA** na nešto, **KONTROLIRA**, **UCJENJUJE** ili vam **PRIJETI!**

- Oduzeli su vam putnu ispravu ili osobne dokumente.
- Prisiljavaju vas da koristite lažni identitet.
- Ograničavaju vam kretanje (npr. zaključavaju vas, rešetke na prozorima).
- Prate vas i promatraju sve što radite i/ili govorite.
- Ne dozvoljavaju vam da kontaktirate svoju obitelj i/ili prijatelje.
- Prisiljavaju vas na rad ili život u lošim uvjetima (npr. da radite nešto što ne želite, bez odmora, bez plaće ili s vrlo malom plaćom, bez medicinske pomoći, živite u prljavim ili hladnim prostorijama).
- Prijete da će vama ili nekome vama bliskom učiniti nešto loše ako ih ne poslušate.
- Kažu vam da ako zatražite pomoć da će svi kod kuće saznati što se dogodilo.
- Prijete da će vas prijaviti da nezakonito boravite u zemlji ili da obavljate nezakonite aktivnosti (npr. prisiljeni ste baviti se prostitucijom pa prijete da će vas prijaviti policiji i zastrašuju vas da će vas policija kazniti i deportirati).
- Izlažu vas psihičkom ili fizičkom nasilju ili pritisku (npr. vrijeđaju vas, tuku, siluju, zastrašuju, izgladnjuju).
- Govore vam da ste im dužni novac za troškove putovanja i/ili smještaja pa vam od vaše zarade „odbijaju dug“.
- Odstranili su vam organ/e.
- Oženili ste se, ali vas suprug/a i/ili njegova/njezina obitelj iskorištavaju ili zlostavljaju.

Nitko nema pravo ugrožavati ili vam oduzimati vaše pravo na život i zdravlje, sigurnost, dostojanstvo, slobodu kretanja i odlučivanje o vašem tijelu!

Nitko vas nema pravo ucjenjivati time što ste pristali na posao ili putovanje, kao ni činjenicom da ste prisiljeni baviti se ilegalnim aktivnostima ili nezakonito boraviti u stranoj zemlji!

Što učiniti ako ste postali žrtva trgovanja ljudima ili mislite da biste to mogli postati?

Zatražite zaštitu! Obratite se policiji!

- Obratite se za pomoć službenoj osobi – policijskom službeniku ili službeniku Prihvatnog centra za strance („Ježevo“) i ispričajte joj svoju priču razumljivo i detaljno. Službena osoba dužna je o tome obavijestiti specijalizirane policijske službenike koji znaju istražiti vašu priču i utvrditi jeste li žrtva trgovanja.
- Ako vas je strah, sram ili vam je neugodno ili ne želite o tome razgovarati s osobom suprotnog spola, naglasite to službenim osobama kojima ste se obratili za pomoć.
- Imate pravo razgovarati na jeziku koji razumijete.
- Ako ste mlađi od 18 godina, imate pravo na skrbnika (osobu koja brine o vašim pravima i najboljem interesu).
- Ako prije razgovora s policijom želite dobiti dodatne informacije, predložimo da nazovete SOS telefon za pomoć žrtvama trgovanja ljudima (kontakt detalji na kraju letka).

Što ako policija utvrdi da ste žrtva trgovanja ljudima?

Možete dobiti pomoć i zaštitu u posebnom programu. Vi odlučujete želite li ući u taj program. To trebate odlučiti u roku od 60 dana od dana kad ste prepoznati kao žrtva. U programu pomoći i zaštite imate pravo na:

- siguran smještaj
- psihosocijalnu, zdravstvenu, pravnu i drugu stručnu pomoć
- pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik
- privremeni boravak iz humanitarnih razloga
- pomoć pri integraciji u društvo
- dobrovoljni povratak u svoju zemlju.

Ako ste u programu pomoći i zaštite, možete li se vratiti u svoju zemlju?

Možete se vratiti u svoju zemlju, ali i ne morate. Vi sami odlučujete o tome. Prije donošenja odluke, imate pravo dobiti informacije o svim činjenicama i pravnim posljedicama povratka, na vašem jeziku ili drugom jeziku koji razumijete. Ako ste maloljetni, suglasnost za povratak mora dati i vaš skrbnik.

Kome se možete obratiti za pomoć i zaštitu?

policija

(Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske):
tel.: 192 ili 112

najbliža policijska postaja ili postaja granične policije ili službene osobe u Prihvatnom centru za strance („Ježevo“)

SOS (besplatni) telefon za pomoć žrtvama trgovanja ljudima:

tel.: (00385) 0800 77 99

Hrvatski Crveni križ

Ulica Crvenog križa 14/1, Zagreb
tel.: (00385) (01) 4655 814

Hrvatski pravni centar

Hebrangova 21, Zagreb
tel.: (00385) (01) 4854 934

veleposlanstvo ili konzulat vaše države u Republici Hrvatskoj

Ovaj letak izrađen je u okviru projekta „Žrtve trgovanja ljudima među nezakonitim migrantima“ koji financira Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske.

Za objavljene sadržaje i mišljenja iskazana kroz ovaj projekt isključivo je odgovoran Hrvatski pravni centar, i ni u kom se slučaju ne mogu smatrati odražavanjem službenih stavova Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH.

Jeste li žrtva
trgovanja
ljudima?

Prepoznajte
opasnost!

Kako se zaštititi?

ŠTO JE TRGOVANJE LJUDIMA?

Trgovanje ljudima znači da neki ljudi (trgovci ljudima) iskorištavaju druge ljude da bi time ostvarili neku korist. Žrtvama se naprije daju lažna obećanja, a kasnije ih se grubo iskorištava, pri čemu im se prijete ili ih se prisiljava na određene radnje, psihički ili fizički ih se zlostavlja i ograničava im se sloboda. Trgovanje ljudima moderni je oblik ropstva i grubo kršenje ljudskih prava.

Najčešće se radi o:

- prisili na seksualne odnose/prostituciju/pornografiju
- prisilnom radu (npr. građevinski poslovi, rad u restoranu ili noćnom klubu, na poljoprivrednom imanju, poslovi kućne pomoćnice)
- prisilnom prosjačenju
- prisili na doniranje organa i/ili dijelova tijela
- prisili na sklapanje braka
- uspostavi ropstva i/ili ropstvu sličnih odnosa
- lažnom ili ilegalnom posvojenju

Trgovanje ljudima odvija se postupno:

- 1. započinje vrbovanjem;**
- 2. nastavlja se putovanjem prema odredištu na kojem**
- 3. započinje iskorištavanje.**

Obično ljudi tek tad shvate da su postali žrtvom trgovanja ljudima...
ali to ne znači da je kasno reagirati!

1. VRBOVANJE

Tko su osobe koje najlakše postanu žrtve?

Osobe koje su siromašne, nezaposlene, imaju tešku obiteljsku situaciju, nisu obrazovane ili su već bile žrtve zlostavljanja česta su meta trgovaca ljudima jer one lakše povjeruju ponudama koje obećavaju bolji život ili novi početak negdje drugdje.

Budite oprezni ako ste napustili svoju zemlju zbog rata ili siromaštva, a prelazite državne granice bez dokumenata ili izvan službenih graničnih prijelaza. U toj situaciji često ste prisiljeni plaćati velike svote novca krijumčarima kako bi vas prebacili preko granice. **Krijumčari ljudima ne moraju, ali i mogu biti povezani s trgovcima ljudima. Pripazite kome dajete svoje povjerenje!**

Tko su trgovci ljudima?

To su osobe koje iskorištavaju druge ljude radi svoje osobne dobiti. Često djeluju preko posrednika koji vas vabe primam-ljivim ponudama. Oni su najčešće lažno ljubazni, ponašaju se prema vama lažno prijateljski, obećavaju vam organizirati putovanje, pribaviti dokumentaciju ili putne isprave, pa čak i platiti troškove.

Trgovci ljudima nisu uvijek nepoznati ljudi! Mogu biti i vaši poznanici, prijatelji, obitelj, susjedi!

Kako prepoznati opasnost?

- Obećan vam je odlično plaćen posao.
- Obećan vam je brak (često putem oglasa ili raznih „agencija“).
- Obećano vam je besplatno školovanje u inozemstvu.
- Dobili ste nedovoljne, nejasne ili proturječne informacije.
- Nude vam izradu lažnih putnih isprava ili lažan identitet.
- Upozorili su vas da ne govorite svojoj obitelji ili prijateljima o novom poslu ili putovanju.
- Dužni ste novac nekome tko vam predlaže da dug otplatite radom u inozemstvu.
- Rekli su vam da za boravak i rad u stranoj zemlji ne trebate nikakve službene isprave i/ili dozvole.
- Stupili ste u ljubavnu vezu s osobom koja inzistira da tajite vaš odnos.

Budite oprezni ako je ponuda „predobra da bi bila istinita“!

2. PUTOVANJE

Krenuli ste na put. Tijekom putovanja u pravilu još ne znate da ste na putu da postanete žrtva.

Opasnost postoji ako:

- prije ili tijekom putovanja su vam oduzeli dokumente „radi vaše sigurnosti“
- nezakonito vas prebacuju preko granice
- daju vam upute što da kažete na granici ili u slučaju da vas uhvati policija
- savjetovali su vam da putujete pod lažnim identitetom
- netko vas prati na putu i pritom kontrolira
- nije vam poznato krajnje odredište i/ili ruta puta.

Putovati možete preko više država, ali žrtvom možete postati i u onoj zemlji u kojoj se zateknete tijekom putovanja.

Krijumčarenje ljudi nije isto što i trgovanje ljudima!

Krijumčari prebacuju ljude preko državne granice za novac. Krijumčari mogu, ali i ne moraju biti upetljani u trgovanje ljudima. Ponekad krijumčari djeluju kao posrednici za trgovce.

Ali, jednom kad prijeđete granicu i stignete na odredište, može vam se dogoditi da postanete žrtva trgovanja ljudima.

Što možete učiniti ako prije ili tijekom putovanja posumnjate da ćete možda postati žrtva?

- Prilikom prvih dogovora postavljajte što više pitanja i pokušajte provjeriti odgovore.
- Sami kontaktirajte poslodavca i pokušajte sa strane doznati što više informacija o njemu.
- Zatražite primjerak ugovora o radu ili studiju.
- Nemojte potpisivati ništa što ne razumijete.
- Nemojte dozvoliti da vam posrednici „sređuju“ dokumente.
- Sami provjerite koja vam je dokumentacija potrebna i ispunjavate li uvjete za dobivanje vize, radne dozvole ili dozvole boravka .
- Naučite barem osnove stranog jezika zemlje u koju putujete.
- Napravite kopije svojih osobnih dokumenata i čuvajte ih kod sebe na mjestu za koje samo vi znate.
- Nemojte davati svoje putne isprave nikome osim službenim osobama.
- Ostavite obitelji ili prijateljima imena i kontakte osoba s kojima ste dogovarali put, adresu i telefonske brojeve odredišta.
- Pronađite i zapamtite adresu i broj telefona najbliže ambasade ili konzulata vaše države u zemlji u koju putujete.
- Ako vam tijekom putovanja nešto postane sumnjivo, potražite savjet od nekoga kome vjerujete.
- Što češće kontaktirajte svoju obitelj ili prijatelje i dogovorite da alarmiraju policiju u slučaju da im se određeno vrijeme ne javite.